

תוכן עניינים

7..... לפני ההתוועדות

13 בשליחות

לומדים תורה מתוך שליחות, מתפללים מתוך שליחות, כל החיים אנחנו בשליחות! • התוועדות לרגל כ' במרחשוון, יום הולדת כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע מייסד ישיבת תומכי תמימים

39 דברי אלוקים חיים

הייתי נותן כל הון שבעולם כדי שחסידים שלי, בעת שייפגשו ברחוב, ידברו ביניהם חסידות • התוועדות לרגל ט"י בכסלו, יום ההולדת, יום ההילולא וחג הגאולה של כ"ק אדמו"ר האמצעי נ"ע

61 אור וחיות

איך מתיישבת דרישת החסידות ללמוד ולהבין בשכלנו ענייני אלוקות, עם הרעיון של אמונה טהורה? • התוועדות לרגל י"ט בכסלו, חג הגאולה של כ"ק אדמו"ר הזקן

77 ספר'ל קטן

למה התכוון הצדיק רבי לוי יצחק מברדיצ'ב באומרו שאדמו"ר הזקן "הכניס אלוקים גדול כל כך בתוך ספר'ל קטן כל כך" • התוועדות לרגל י"ט בכסלו, חג הגאולה של כ"ק אדמו"ר הזקן

101..... הכול אלוקות

'שער הייחוד והאמונה' לא בא רק להוסיף לנו ידע, אלא בעיקר לשנות אצלנו לגמרי את כל התמונה! • התוועדות לרגל סיום לימוד 'שער הייחוד והאמונה' בספר תניא קדישא

125..... אַתהפכא

מה הפירוש להפוך את ה'שטות דלעומת זה' ל'שטות דקדושה' ואיך עושים את זה • התוועדות לרגל י' בשבט, יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר הריי"צ ויום התחלת הנשיאות של כ"ק אדמו"ר זי"ע

151..... תכלית הכוונה

יהודי צריך לחיות בידיעה ובהכרה שכל קיומו הוא כדי למלא את הכוונה העליונה • התוועדות לרגל י' בשבט, יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר הריי"צ ויום התחלת הנשיאות של כ"ק אדמו"ר זי"ע

173..... זְכוּר!

איך נגרום לכך שאלוקות תהיה אצלנו באופן של "זְכוּר" דהיינו חלק בלתי נפרד מאיתנו, דבר שאי אפשר לשכוח? • התוועדות לקראת חג הפורים

205..... חץ בקרבי

ה'פתקה' שהצליחה וה'יחידות' שבה ירה כ"ק אדמו"ר האמצעי נ"ע
חץ בליבו של החסיד הגדול ר' אייזיק מהומיל • התוועדות לרגל ב'
ניסן, יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע

231..... התאמתות

תפילה איננה דבר שעושים 'לפי הספר'. עליה לנבוע מתוך, מן
האמת הפנימית שלך! • התוועדות לרגל 'ימי התשלומין' של חג
השבועות

לפני ההתוועדות

פרקי חייו של המשפיע הרב זלמן גופין שליט"א מקפלים בתוכם את סיפורה המרכזי של חסידות חב"ד בדור הנוכחי.

הוא נולד בשנת תש"ה בסמרקנד שבאוזבקיסטן, חבל ארץ שבמהלך המלחמה היה למקום מקלט בעבור המוני יהודים שנמלטו על נפשם מן הערים הכבושות או המאוימות על ידי הגרמנים. בגיל שנתיים הבקיע עם הוריו את מסך הברזל, באחת מהברחות הגבול הקבוצתיות הנועזות שאורגנו על ידי חסידי חב"ד. לאחר שהייה ממושכת במחנה מעבר בצרפת, הגיע בשנת תש"ט ארצה עם משפחתו, היישר אל האדמה הבוצית שעליה הקים גרעין חסידי קטן ונחוש את כפר חב"ד. את עולמו התורני והחסידי העשיר קנה ובנה בישיבות תומכי תמימים בלוד ובכפר חב"ד, תחילה בצילו של המשפיע הדגול ר' שלמה חיים קסלמן ע"ה, ולאחר מכן בחצר כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, שם שקד על תלמודו ואף נמנה עם מעגל התלמידים המובהר שעסק בשחזור וכתובת התוועדותיו של הרבי.

זה כארבעים וחמש שנים משמש הרב גופין משפיע בכפר חב"ד ובישיבת תומכי תמימים הגדולה שבטבורו. תחילה היה זה לצד המשפיע הדגול ואיש מסירות הנפש הנודע ר' מענדל פוטרפס ע"ה. לאחר פטירת ר' מענדל (בשנת תשנ"ה) התמנה הרב גופין למשפיע הראשי של הישיבה. אלא שבפועל מצודת השפעתו חורגת הרבה מתחומי הכפר והישיבה, והיא פרושה על פני קהילות רבות ומגוונות, בארץ ומחוצה לה.

הרב גופין הינו עובד ה' מסור ורציני, מעמיק מן המדרגה הראשונה, ידען מופלג בתורת החסידות, מסבירן יוצא דופן ומתוועד בחסד עליון. "התוועדות היא המשך טבעי ללימוד", אומר הוא באחת מן ההתוועדויות שבספר. "כאשר אנשים שלא למדו יחד חסידות מתיישבים להתוועד, ההתוועדות שלהם מעט מלאכותית. 'צריכים' להתוועד – אז מתוועדים בקבלת עול. אבל כשלומדים ביחד חסידות, הלימוד עצמו תובע להתוועד".

סגנון ההתוועדות של הרב גופין ייחודי. הוא מתאפיין על פי רוב במוטיב אחד מרכזי העובר כחוט שָׁנִי לכל אורך ההתוועדות. מוטיב אשר יבצבץ ויעלה מתוך שלל הרעיונות התורניים, הסיפורים החסידיים, החוויות האישיות וההסברים המאלפים אותם ישמיע.

תענוג עילאי להקשיב לו בעת שהוא יורד לשורשיו של עניין ומנתח אותו. ואין זה משנה אם מדובר בסוגיה עמוקה בחסידות, במערכת לבטים נפשית פנימית או אפילו באישיותו של אחד המשתתפים בהתוועדות. במקרה כזה נועד הניתוח – שיעשה כמובן באהבה רבה ותוך שמירה על כבוד הזולת – לסייע למנותח לקלף מעליו קליפות חיצוניות של גאוה, של רוח שטות או סתם של הסתכלות שגויה על מקומו בעולם ועל תכלית חייו.

הרב גופין נתברך ב'חוש ציור' מפותח, כלומר ביכולת לפרק, להסביר ולהמחיש כל רעיון עמוק וכל עניין מורכב, באופן ציורי.

מכאן גם יכולתו הנהדרת לספר סיפור חסידי עתיק או לתאר אפיזודה טרייה מן החיים, בדרך שתרתק את קהל השומעים. בנוסף הוא גם 'בעל מנגן' מעולה. בקיא בניגונים, מבין במהותם ודורש מן המתוועדים לדייק בנגינתם. שהלוא אם "הניגון הוא קולמוס הנפש", ברור כי לכל תו ולכל קוועטש בו משמעות חשובה. ועם כל המרכיבים הללו יחד, אין זה פלא שהתוועדויותיו הפכו זה מכבר מוקד משיכה לרבבות מבקשי ה' באשר הם.

אך מעל הכול בולטים התכנים הרציניים שמהם נשזרות התוועדויותיו. משומעי לקחו מרבה הרב גופין לתבוע התייגעות אישית, "האַרעווען" בעגה החב"דית האורגינלית, כאשר לב ליבה של היגיעה (ההאַרעוואניע) חייב, לשיטתו, להתמקד בתפילה. או ליתר דיוק – בעבודת התפילה.

אין צורך ואף לא כדאי, אומר הוא, לקפוץ תכף ומייד לגבהים ולנסות להלך בגדולות. כדי להיות עובד ה', אין מוכרחים להתחיל עם חמש או שש שעות של התבוננות והעמקה בתפילה, אתגרים שחסידי הדורות הראשונים עמדו בהם כמעשים שבכל יום ואילו בדור הזה, דור של פיזור הדעת והנפש, קשים וכבדים הם עד למאוד. בשלב ראשון די בתוספת זמן מתונה למשך התפילה הרגיל והמקובל. והעיקר, העיקר הוא להתבונן במשמעות התפילה; להתחבר אליה באופן אמיתי ובהתאם לכלים הנפשיים של כל אחד ואחד. שכן בחיפוש אחר האמת הפשוטה והטהורה, אין מקום לזיופים ול'תפיסת מלאכים'.

וכעת כל שנשאר הוא... לקחת ביד כוסית קטנה עם יי"ש, לברך בכוונה גדולה "שהכול נהיה בדברו", ללגום מעט, לאחל מכל הלב "לחיים!" ו"לחיים ולברכה!", ולהישאב אל תוך ההתוועדות.

ספריית מעיינותיך

בשליחות

אחד מענייניו העיקריים של הרבי הרש"ב נ"ע הוא ייסוד ישיבת תומכי תמימים. בקשר לכך ידוע שבטרם הקים בפועל את הישיבה, הרבי הרש"ב 'התגלגל' – זה הביטוי שמופיע – באוהלי אבותיו הקדושים, עד כי בסופו של דבר ניתנה הרשות והתקבלה ההחלטה להקים את הישיבה.

החידוש של ישיבת תומכי תמימים בהשוואה לשאר הישיבות הוא, שבצד תורת הנגלה לומדים בה גם תורת החסידות. סדרי החסידות נמשכים כמה שעות בכל יום והלימוד עצמו הוא עיוני ומעמיק כמו לימוד הנגלה. בדורות שקדמו לכך לימוד חסידות היה בעיקר נחלת האברכים והחסידים המבוגרים יותר, ואילו הרבי הרש"ב חידש שגם נערים ובחורים צעירים ילמדו חסידות כחלק בלתי נפרד מסדרי הישיבה.

מהנ"ל עולה כי מדובר בצעד שיש בו אחריות כבדה ומשום כך היה על הרבי הרש"ב להתגלגל עשר שנים באוהלים הקדושים ולקבל על כך אישור מלמעלה.

ונשאלת השאלה, מה כאן הרבותא הגדולה. הלוא בסופו של דבר מדובר בפתיחת ישיבה וכל מי שרוצה לפתוח ישיבה – תבוא עליו הברכה! לומדים בישיבה נגלה, טוב מאוד. לומדים בה גם חסידות, עוד יותר טוב. על מה ולמה נזקק הרבי הרש"ב להסכמה מיוחדת?!

העניין יבואר באמצעות משל:

בבית רגיל יש כלים פשוטים ויש כלים מפוארים. מידת הפאר של הכלים נקבעת לפי סוג השימוש שנעשה בהם. הגביע שבו מקדשים בשבתות ובחגים, עשוי מכסף טהור, כי הוא כלי חשוב במיוחד. המזלג עשוי ממתכת פשוטה יותר. ואילו הכף שנועדה לפינוי אשפה, היא בכלל עשויה מפלסטיק זול. כך זה בבית רגיל. בארמון המלך, לעומת זאת, הכול מפואר מאוד ואפילו כף האשפה עשויה מזהב. במחשבה ראשונה זה נשמע דבר לא הגיוני. כף אשפה מזהב? אבל כאשר מדובר בארמון המלך, זו המציאות.

כך בגשמיות וכך גם ברוחניות:

אצל כל אחד יש סדר בעבודת ה'. יש בנפש האדם חלקים נמוכים המחייבים טיפול ועבודה. לדוגמה תיקון המידות, שמירה על טהרת המחשבה, שינוי ההרגלים הטבעיים, התגברות על תאוות ועוד כיוצא בזה. לשם כך ישנם ספרי מוסר שמזהירים את האדם מן העונשים הכבדים השמורים לחוטאים או מסבירים לו את מותר האדם מן הבהמה. בן אדם הוא לא בהמה ולכן ראוי לו לרסן את עצמו ולא ליפול לשפל המדרגה.

בשביל החלקים הנמוכים בנפש אין צורך ב'כלים' מזהב אלא די ב'כלים' מפלסטיק פשוט.

אך יש גם חלקים גבוהים יותר בנפש האדם והם קשורים לאהבת ה', יראת ה', 'ביטול היש', 'ביטול במציאות' וכו'. כדי להגיע למדרגות אלו על האדם להשיג עניינים גבוהים באלוקות. עליו להתבונן

במושגים דוגמת 'ממלא כל עלמין', 'סובב כל עלמין', 'ייחודא תתאָה', 'ייחודא עילאָה' וכו'. במילים של המשל: כדי להגיע לאותן מדרגות גבוהות יש צורך ב'כלים' העשויים מזהב.

סדר הדברים הרגיל בעבודת האדם הוא, מלמטה למעלה: תחילה על האדם לנקות עצמו מפסולת וזוהמה, ואת זה ראוי לכאורה לעשות על ידי לימוד ספרי מוסר. ורק לאחר מכן, כשהוא כבר נקי וטהור, אזי הוא מוכן ומזומן ללמוד ולדעת מה זה 'סדר ההשתלשלות', להתבונן בגדולת הבורא, להתקרב אליו. זהו השלב שבו מתאים להתחיל ללמוד חסידות. וכפי שאדמו"ר הזקן מסביר את דברי דוד המלך ע"ה, "דע את אלוקי אביך ועבדהו בלב שלם", שהכוונה בזה היא לידיעת 'סדר ההשתלשלות' ולהשגות גבוהות ונעלות באלוקות. זה אכן היה סדר הדברים עד להקמת ישיבת תומכי תמימים. בתחילת העבודה היו לומדים מוסר ומתקנים את המידות וכו'. מתקנים מהפסולת והזוהמה. ורק בשלבים מתקדמים יותר בחיים ובעבודת ה', לימוד החסידות נעשה חלק מסדר העבודה הרגיל.

לפנות אשפה עם כף מזהב

בא הרבי הרש"ב וביקש לחדש שאפילו נערים צעירים הנמצאים בשלבים הראשונים ביותר של עבודת ה' שלהם, ילמדו חסידות. ילמדו תניא, לאחר מכן ילמדו ליקוטי תורה ואז גם ישמעו מהרבי בעצמו מאמרי חסידות.

זה היה חידוש גדול ועצום!

הרבי הרש"ב לא אמר לבחורים הצעירים בתומכי תמימים, "אתם יכולים להישאר עם כל הזוהמה שלכם וביחד עם זה ללמוד עניינים גבוהים ונעלים בחסידות". לא ולא! הוא בא ואמר להם: "עם החסידות גופא, עם ה'ממלא כל עלמין' ועם ה'סובב כל עלמין' אתם תנקו את

הלכלוך שלכם! עם ה'ייחודא תתאה' וה'ייחודא עילאה' אתם תרימו את עצמכם מתוך הגְרָאָבְקֵיט (הגסות) שלכם!".

זה הפירוש לקחת כף מזהב ולפנות איתה אשפה! וזה כבר חידוש גדול. זוהי החלטה עם הרבה מאוד אחריות והרבי הרש"ב חשש לקבל אותה לברו.

באים אל נער צעיר ואומרים לו: "תחשוב על 'ממלא' ועל 'סוכב' וממילא יהיו לך פחות מחשבות זרות. אתה תהיה פחות בעל תאוה. פחות בעל גאוה. אם תתעסק בכוונת הבריאה ותתעמק ב'סדר ההשתלשלות' תהיה יותר קבלת עול'ניק וממילא תעשה הכול מתוך זריזות ופחות בעצלות. תעשה מה שאתה צריך לעשות!".

מהצעד הזה הרבי הרש"ב התיירא.

לקחת עניינים עמוקים ונעלים הנוגעים לכוונה הכללית של הבריאה ולרתום אותם לטובת זה שנער צעיר יקום בבוקר כמו שכתוב בשולחן ערוך שיהודי צריך לקום בבוקר ("עיקר הגבורה הוא בלב, להתגבר על יצרו לנצחו כגיבור המתגבר על שונאו לנצחו ולהפילו לארץ וכן צריך כל אדם בבוקר להתגבר על יצרו כארי!") – זה לקחת את האבן שבכתר המלך ולעשות ממנה יעה.

זה היה הרעיון של הרבי הרש"ב כשהוא יסד את תומכי תמימים, וברור שזהו רעיון מבהיל. הרי גם לשטן יש איזו מילה... גם למקטרגים יש מה לומר... הקב"ה הלוא ברא אותם כדי שיהיו "זה לעומת זה עשה אלוקים", כדי שינגדו לקדושה. ופתאום, אלפי שנים לאחר שהקב"ה קבע את 'סדר ההשתלשלות' באים ומשנים את הכללים של המלחמה בין קדושה ל'קליפה'. משנים את האיזון ביניהן והשטן שלא מוכן להשלים עם זאת קם ומתייצב על הרגליים האחוריות שלו ומתנגד בכל התוקף!

למעשה, לא רק מצד ה'קליפה' זה לא עבר בשתיקה. גם מצד הקדושה זה לא פשוט כלל וכלל. לא מוצדק, לכאורה, לקחת את

העניינים הכי גבוהים ונעלים ואיתם להתחיל את עבודת האדם. בתחילת הדרך צריך לתת לך בשיניים. לצעוק עליך "אל תהיה פרא אדם; תתחיל להיות בן אדם!". וכידוע הפתגם ששמע אדמו"ר הזקן כשבא פעם ראשונה אל המגיד ממזריטש: "צריך להכות בסוס עד שיידע שהוא סוס" או לפי גרסה אחרת, "להכות בסוס עד שייצא מסוסיותו". זה מה שצריך לעשות בתחילת הדרך. מה פתאום חסידות!...

לכן הרבי הרש"ב נאלץ להתגלגל עשר שנים באוהלי אבותיו הקדושים, עד שהרשות לכך ניתנה לו. רק אז הוא יכול היה להקים את הישיבה על פי הסדר הזה.

המסקנה העולה מכל זה היא:

אחרי שהרבי הרש"ב עשה את העבודה הקשה והשיג מה שהשיג, אחרי שהעניין הזה אושר ונקבע כסדר העבודה הרגיל, צריך להיות טיפוש גדול כדי לא לנצל את האפשרויות העצומות הללו שניתנו לנו. כדי לכוא ולומר שבשביל לפנות את האשפה אני לא זקוק לכך מזהב ולכן אני מוותר על זה...

לחיים! - - -

למעלה מטעם ודעת

בחסידות חוזרת ונשנית הדרישה – או השאיפה – לעבוד את ה' למעלה מטעם ודעת'. זהו לשון רגיל בחסידות.

עניין זה קשור עם ציווי הקב"ה לאברהם אבינו, "לך לך מארצך וממולדתך וגו'". ומוסבר ש"מארצך" הפירושו מהרצונות שלך ו"ממולדתך" זה מהמידות שלך. כמו כן הדבר קשור לציווי התורה המופיע בקריאת שמע, לאהוב את ה' ולהתמסר אליו "בכל מאורך".

הקב"ה רוצה מאיתנו שנשתחרר ממציותנו, מהגבולות של עצמנו, ונעבוד אותו 'למעלה מטעם ודעת'.